

А. Стрыжнёва

СТРАТЭГІІ І ПРЫЁМЫ ІНТЭРПРЭТАЦЫІ КУЛЬТУРОНІМАЎ
ПРЫ ПЕРАКЛАДЗЕ ПАЭЗІІ ДУ ФУ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Ва ўмовах усталявання плённых кантактаў паміж Рэспублікай Беларусь і Кітайскай Народнай Рэспублікай актывізуецца неабходнасць спасціжэння адметнасцей культуры, літаратуры, гісторыі, менталітэту народаў партнёрскіх краін. Надзвычай важнае месца ў кітайскім мастацтве слова займае

паэзія эпохі Тан, прадстаўнікамі якой з’яўляюцца такія буйныя паэты, як Лі Бай, Ду Фу, Су Шы, Ван Вэй. Творы гэтых аўтараў мелі вялікі ўплыў на кітайскую літаратуру на працягу ўсяго яе развіцця і захавалі ў сабе шмат культуралагічнай інфармацыі. Зараз яны актыўна перакладаюцца на беларускую мову ў рамках такіх праектаў, як “Пад крыламі дракона: сто паэтаў Кітая”, “Светлыя знакі: паэты Кітая” і інш. Нацыянальная спецыфіка ўскладняе працэс перакладу і патрабуе выбару аптымальнай стратэгіі і адэкватных прыёмаў, якія могуць максімальна перадаць культуралагічныя асаблівасці твораў кітайскай класічнай паэзіі. Дадзены аспект на сённяшні дзень застаецца недастаткова даследаваным, што абумоўлівае актуальнасць прадстаўленай навуковай працы, мэтай якой з’яўляецца вызначэнне асноўных стратэгіі і спосабаў перадачы культуронімаў з кітайскай на беларускую мову (на матэрыяле арыгіналаў і перакладаў вершаў “Месячная ноч”, “Карціна, на якой намалеваны сокал” і “Восем стансаў пра восень” Ду Фу).

У ходзе даследавання вызначана тэндэнцыя да выкарыстання стратэгіі дамestыкацыі пры перакладзе класічнай кітайскай паэзіі на беларускую мову. У рамках дадзенай стратэгіі выкарыстоўваліся такія прыёмы перакладу, як дэметафарызацыя: 极天 (літ. ‘мяжа неба’) *горны*, 鸟道 (літ. ‘птушыная дарога’) *дарога*; адэкватная замена: 狡兔 (літ. ‘хітры заяц’) *птушка*, 侧目 (літ. ‘пагрозліва, варожа касіцца’) *драпежным углядаецца вокам*; канкрэтызацыя: 昆明池水 (літ. ‘возера Куньмін’) *азёрная гладзь Куньмін*; мадуляцыя: 閨 (літ. ‘жаночыя пакоі’) *жонка*, 虚幌 (літ. ‘прасвет паміж шторами’) *на неба будзем глядзець*; эксплікацыя: 清辉 (літ. ‘чысты бляск’) *месяца бляск і святло*, 渔翁 (літ. ‘рыбак’) *дзед-рыбак*. Пры дамestыкацыі гублялася значная частка культурнага каларыту арыгінала, а спецыфіка кітайскай паэзіі з яе шматслойнасцю і іншасказальнасцю заставалася па-за ўспрыманням рэцыпіента.

Стратэгія фарэнізацыі сустракалася значна радзей, у яе рамках былі выкарыстаны прыёмы траскрыбіравання: 鄜州 (fūzhōu) *Фучжоў*, 长安 (cháng’ān) *Чыньян*, калькавання: 石鲸 *каменны кіт*, 素練 *белы шоўк*. Фарэнізацыя вяла да ўскладнення ўспрымання верша, увага рэцыпіента засяроджвалася на іншамоўным паходжанні твора.

Вышэйакрэсленыя стратэгіі і спосабы інтэрпрэтацыі вылучаюцца сваёй спецыфікай і суправаджаюцца шэрагам праблем рэалізацыі, пакідаючы сучаснаму перакладчыку прастору для іх вырашэння.